

41 420

STANDARDIZACIJA

Bilten

JUGOSLOVENSKOG ZAVODA ZA STANDARDIZACIJU

7

Izdavač
JUGOSLOVENSKI ZAVOD ZA STANDARDIZACIJU

Beograd, Cara Uroša 54

Odgovorni urednik
Slavoljub Vitorović, dipl. inž.

SADRŽAJ

	Strana
<i>Rešenje o postavljenju direktora Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju</i>	159
<i>Đ. Lisica, dipl. inž. »Stvaranje međunarodnih sistema za osiguranje kvaliteta u elektrotehnici«</i>	161
<i>M. Ristić, dipl. inž. — Potrošačka roba i pitanje standarda kvaliteta</i>	163
<i>Predlozi standarda za javnu diskusiju:</i>	
<i>JUS A.A2.030 »Osnovna merila za postavljanje uslova kvaliteta potrošačkih roba. Objašnjenje pojmova«</i>	164
<i>JUS A.A2.031 »Ispitivanje potrošačkih roba. Opšta pravila«</i> —	165
<i>JUS A.A2.032 »Testiranje potrošačkih roba. Objašnjenje pojmova«</i>	167
<i>JUS A.A2.033 »Upotrebna vrednost potrošačke robe. Objašnjenje pojmova«</i>	168
<i>JUS B.H3.624 »Mineralna maziva. Masti za visoke pritiske«</i> —	169
<i>Anotacije predloga standarda za javnu diskusiju iz oblasti:</i>	
— <i>cinka</i>	173
— <i>čeličnih cevi</i>	173
— <i>industrije prerade nafte</i>	173
— <i>gume — gumene niti</i>	174
— <i>plastičnih masa</i>	175
— <i>detonatora</i>	175
— <i>šinskih vozila</i>	176
<i>Međunarodna standardizacija:</i>	
— <i>Primljena dokumentacija</i>	177
<i>Objavljeni jugoslovenski standardi</i>	179

Na osnovu člana 43. stav 3. Zakona o organizaciji i delokrugu saveznih organa uprave i saveznih organizacija („Službeni list SFRJ“, br. 32/71. i 54/71), Savezno izvršno veće donosi

R E Š E N J E

o postavljenju direktora Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju

Postavlja se za direktora Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju **MILAN KRAJNOVIĆ**,
direktor Jugoslovenskog instituta za tehnologiju mesa.

SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE

B. br. 98
31. maj 1972. godine
B e o g r a d

(M.P.)

PREDSEDNIK,
Džemal Bijedić, s.r.

1

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY

MEMORANDUM

TO: THE CHAIRMAN, DEPARTMENT OF CHEMISTRY

FROM: MILAN KRAJNOVIC, ASSISTANT PROFESSOR

RESEARCH RESULTS

PREPARED BY
MILAN KRAJNOVIC

DATE

NO. OF PAGES
11

STVARANJE MEĐUNARODNIH SISTEMA ZA OSIGURANJE KVALITETA U ELEKTROTEHNICI

Aktivnost Evropske ekonomske komisije

Godina kvaliteta u našoj zemlji poklapa se sa živom aktivnošću na međunarodnom planu, koja ima za polazni cilj uklanjanje prepreka koje usporavaju ili sprečavaju međunarodnu razmenu.

Ova aktivnost se konkretizuje u Evropskoj ekonomskoj komisiji koja saziva sastanke predstavnika vlada odgovornih za pitanja standardizacije, kao što su:

- harmonizacija obaveznih standarda,
- sistemi za glasanja pri donošenju međunarodnih standarda,
- tretman proizvoda koji se uvoze,
- regionalni organi za standardizaciju,
- sistemi za osiguranje kvaliteta sa ograničenim brojem članova, itd.

Postignut je dogovor o listi proizvoda za koje postoji prioritet za međunarodnu standardizaciju. U ovu listu su ušli i električni i elektronski uređaji i sastavni delovi, kao npr: električni uređaji za rad u eksplozivnoj atmosferi, elektronski sastavni delovi, naprava za domaćinstvo, itd. Iz ove liste izdvojena je Specijalna lista proizvoda, za koje je hitno potrebno doneti međunarodne standarde. U Specijalnu listu treba da uđu izabrani sastavni delovi za elektroniku, pored ostalih proizvoda iz drugih oblasti. Jedna od odluka je: da se »preporučuje vladama članicama Evropske ekonomske zajednice, da pri donošenju svojih zakonskih ili državnih propisa, ili drugih propisa koji nisu obavezni, već se primenjuju na neki drugi način, kao osnova uzmu međunarodni standardi ili preporuke, kada se radi o proizvodima iz Specijalne liste i to što je moguće pre.«

Stvaranje IEC sistema za osiguranje kvaliteta sastavnih delova za elektroniku

Paralelno i u skladu sa radom Evropske ekonomske komisije odvija se još intenzivnija aktivnost u okviru Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC), koja je jedan od inicijatora aktivnosti u okviru Evropske ekonomske zajednice.

Potreba za stvaranjem međunarodnog sistema za osiguranje kvaliteta sastavnih delova zvanično je priznata na zasedanju u Vašingtonu, maja 1970. god., kada je Akcioni komitet IEC-a dao u zadatak i ovlastio Tehnički odbor 56 da obrazuje radnu grupu koja bi »dala nacrt dokumenta za nacionalni sistem sertifikacije koji bi se odnosio samo na sastavne delove za elektroniku, a kasnije bi se »harmonizirao« među zemljama«. Istovremeno je ovlastio Predsednika IEC, Gudala da napravi

studiju o mogućnosti realizacije sistema sertifikacije bilo u okvirima IEC, bilo preko nekog drugog tela koje bi izabrao IEC, ili kojim bi upravljao IEC. Odmah na početku je istaknuto da »sistem koji se stvara treba da bude i n t e r n a c i - o n a l a n i njime treba da upravlja IEC ili telo koje postavi IEC, ili neko drugo internacionalno telo«. Naime, bilo bi lakše stvoriti sistem za manji broj zemalja, takvih sistema i ima, ali su onda sve zemlje van takvih sistema u nepovoljnom položaju, te se zato ističe potreba da to bude internacionalni sistem.

Posle nacrtu koji je dao odbor 56 i na osnovu studije predsednika Gudala, savet IEC na zasedanju u Brislu, juna 1970. god. usvaja sledeće:

»P r e p o r u k e

- 1) IEC prihvata opštu odgovornost za stvaranje potpuno međunarodnog sistema za osiguranje kvaliteta za sastavne delove za elektroniku.
- 2) Savet IEC-a treba u ovu svrhu da stvori Izvršno telo čiji bi članovi uglavnom bili predstavnici ovlašćenih nacionalnih institucija koje su sposobne i koje žele da učestvuju u uzajamnom priznavaju sistema u oblasti sastavnih delova za elektroniku.
- 3) Ovo izvršno telo bi se samo staralo o svom finansiranju i obezbeđivalo bi sredstva za troškove Glavnog štaba za rad u okviru sistema.
- 4) Odgovornost Saveta IEC-a treba da bude svedena na rad vezan za opštu politiku, članstvo Izvršnog tela, usvajanje osnovnih pravila i slične opšte stvari, koje Savet IEC može određivati. Od izvršnog tela bi se tražio godišnji izveštaj i pravdanje budžeta u sklopu opšteg mehanizma za realizaciju opšte kontrole.
- 5) Š t a b — praktičan što je moguće više, posebno naimenovan kao deo administrativne organizacije Generalnog sekretarijata IEC.«

Savet IEC-a je zatim marta meseca ove godine dao na glasanje nacrt pod naslovom: »IEC sistem za osiguranje kvaliteta sastavnih delova za elektroniku«, kako bi se na generalnom zasedanju, koje će se održati novembra meseca ove godine u Atini, imali podaci o tome kako su članice IEC glasale o Sistemu.

U nacrtu se predlaže:

- »a) Da se obrazuje Upravni odbor (u skladu sa preporukama Saveta datim u Brislu, 02/Central Office) 100), koji bi se starao da ovaj Sistem funkcioniše na principima koji su u ovom nacrtu izloženi.

b) Da se nalaže Upravnom odboru da što pre pripremi osnovna pravila za rad ovog sistema.

Principi IEC sistema za osiguranje kvaliteta sastavnih delova za elektroniku su:

1. Ciljevi i predmet IEC sistema za uzajamno priznavanje jednoobrazne primene Osiguranja kvaliteta za sastavne delove za elektroniku su:

a) Opis uslova koje treba da ispuni Nacionalni nadzorni organ da bi njegova zemlja mogla da učestvuje u sistemu.

b) Priprema pravila za harmonizaciju postupaka kontrole za kontrolu i ispitivanje sastavnih delova za elektroniku u više zemalja, koje su sposobne i koje žele da učestvuju u sistemu.

c) Priprema kratkih pregleda bitnih karakteristika (npr. otpora, kapaciteta za sastavne delove, uključujući metode i redosled ispitivanja).

d) Priprema formulara za detaljne specifikacije na kojima je predviđeno da se ubace brojčane vrednosti za navedene parametre.

Napomena. — Pregledi bitnih karakteristika i formulari treba da se prave na bazi preporuka IEC

2. a) Uzeto je u obzir da se u početku funkcionisanja sistema, certifikati mogu izdavati na bazi nacionalnih standarda, pod uslovom da je potpuno jasno koji se standardi koriste, i pod uslovom da standardi nisu u protivrečnosti sa publikacijama IEC.

b) Međutim, rad na izdavanju sertifikata posle izvesnog vremena treba da bude baziran na preporukama IEC. U međuvremenu se traži od IEC tehničkih odbora da stvore brze postupke za pripremu nacrtu na kojima bi se povremeno mogao bazirati rad za izdavanje sertifikata, pre nego što izađe (formalno usvojena) IEC preporuka.

3. Upravni odbor koji treba da se obrazuje i koji se zadužuje za funkcionisanje IEC Sistema (vidi Preporuke iz Brisla dokument 02 (Central Office(100) treba da se obrazuje na sledeći način:

— 2 predstavnika Saveta IEC,

— 2 predstavnika od svakog Nacionalnog komiteta koji učestvuje u sistemu, koji imaju znanja i iskustva u oblasti sastavnih delova za elektroniku. Podrazumeva se da će Nacionalni komiteti tražiti savet i naimenovanje od odgovarajućeg nacionalnog tela koje je odgovorno za upravljanje nacionalnim sistemom za osiguranje kvaliteta sastavnih delova za elektroniku.

— 2 posmatrača koji predstavljaju Odbor definisan u tač. 7, koji se sastoji od rukovodstva Nacionalnih nadzornih inspektorata.

— Generalni sekretar IEC (po službenoj dužnosti i bez prava glasa).

Predsednik Upravnog odbora može pozvati Predsednika IEC tehničkog komiteta da prisustvuje posebnim zasedanjima Upravnog odbora.

4. Upravni odbor je odgovoran za svoje finansiranje i mora predvideti dovoljna sredstva da pokrije i direktne i indirektno troškove sistema uključujući Sekretarijat.

Godišnji budžet se mora slati Savetu IEC na odobravanje.

5. Sekretarijat sistema mora biti pod direktnom kontrolom Generalnog sekretarijata IEC. Sekretara sistema imenuje Generalni sekretar uz konsultaciju Predsednika IEC.

6. Sa ciljem da se pokriju troškovi pokretanja sistema uz prijavu za sistem mora se uplatiti nepovratna početna uplata. Kao orijentacija smatra se da bi ova uplata bila oko 10 000 šv. fr. za zemlje koje plaćaju maksimalnu članarinu za IEC. Za druge zemlje uplata je manja, proporcionalno njihovoj članarini u IEC. (Za Jugoslaviju, prema tome, oko 1300 šv. fr., primedba Đ. Lisice).

7. Upravni odbor bi bio zadužen za priznavanje Nacionalnih nadzornih inspektorata. Ovo priznavanje bi usledilo na bazi preporuke Komiteta koji se sastoji od rukovodstva Nacionalnih nadzornih inspektorata.

Kakve bi koristi, odnosno loše posledice imalo uključivanje/neuključivanje naše zemlje u IEC sistem

Stupanjem u članstvo IEC sistema, ne može se reći tačno, koje bi se obaveze preuzele, ali se mogu sagledati one osnovne: obaveza naše standardizacije (prvenstveno Zavoda za standardizaciju) da jugoslovenski standardi za sastavne delove za elektrotehniku budu u skladu sa preporukama IEC, da izrada sastavnih delova u fabrikama, njihova kontrola i ispitivanje moraju imati onaj nivo koji se u svetu traži, što bi negde manje negde više, zahtevalo dopunske napore industrije da se to dostigne. Prednosti koje bi uključivanje donelo bile bi u tome, što bi naši sastavni delovi za elektroniku po pitanju kvaliteta bili ravnopravno tretirani sa svetskim sastavnim delovima i ne bi bila potrebna nikakva dopunska ispitivanja za to priznavanje.

No ulaženjem u Sistem rizikovali bismo da dođe do posebno nepovoljnog tretmana naših sastavnih delova, zahtevanja dopunskih ispitivanja van zemlje i time otežavanja izvoza.

Sistem sertifikacije CEE koji se odnosi na električne uređaje

Evropske zemlje su stvorile Međunarodnu komisiju za pravila koja se odnose na usvajanje električnih uređaja (kratko: CEE), čiji je član i naša zemlja. Preporuke ove komisije se odnose uglavnom na bezbednost pri upotrebi uređaja. Da bi se olakšala međunarodna razmena i smanjili poslovi pri ispitivanju, stvoren je CEE sistem sertifikacije, koji ima za cilj uzajamno priznavanje sertifikata ispitivanja. Ovo nije krajnji domet do kojeg se želi doći, ali predstavlja korak napred ka stvaranju uslova za uvođenje CEE znaka.

U ovaj sistem su uključene do sada sledeće evropske zemlje: Austrija, Belgija, Čehoslovačka, Danska, Zapadna Nemačka, Finska, Francuska, Mađarska, Italija, Holandija, Norveška, Poljska, Švedska, Švajcarska i Velika Britanija.

Koristi od uključivanja u ovaj sistem (koji se kratko naziva CB) su slične koristima navedenim u razmatranju u članjenju u IEC sistem, ali je značaj CB sistema ipak nešto uži jer bi IEC sistem bio širi međunarodni sistem, ali svakako i sistem CB obezbeđuje pouzdaniji kvalitet i manje troškove ispitivanja električnih uređaja. Tu za sada od proizvoda prvenstveno spadaju aparati za domaćinstvo.

Materijali koje sam koristio pri sastavljanju članka:

1. Dokumenti Evropske ekonomske komisije:

STAND(GE)1, Februara 1972; STAND/Working Paper 20, 8 December 1971; STAND/Working Paper 20, Add. 1, 10 December 1971; STAND/11, 8 March 1972; STAND12, 8 March 1972.

2. Zapisnik Saveta IEC sa zasedanja održanog u Brislu 15-og i 19-og juna 1971 god., RM 1380/Council, August 1971.

3. Dokument TC 56 (Secretariat) 51, November 1970: Predlog za sistem osiguranja kvaliteta sastavnih delova za elektroniku
4. Dokument Akcionog komiteta IEC 02 (Bureau Central) 100, Février 1971: Primedbe Predsednika o mogućnosti da IEC stvori organizaciju koja bi dala Sistem za osiguranje kvaliteta sastavnih delova za elektroniku.
5. Dokumenti Saveta IEC 01 (Central Office) 477: Nacrt IEC sistema za osiguranje kvaliteta sastavnih delova za elektroniku i 01 (Central Office) 478; Nacrt predloga za izmenu člana 2 Statuta zbog stvaranja IEC sistema za osiguranje kvaliteta sastavnih delova za elektroniku.
6. Publikacija 21 CEE: Sistem sertifikacije, Statut i pravila za postupke, may 1970.

Đuka Lisica, dipl. ing.

POTROŠAČKA ROBA I PITANJA STANDARDA KVALITETA

Sa sve većim uticajem tehnike na svakodnevni život, potrošač se suočava sa nizom industrijskih proizvoda. Istovremeno sa tim suočava se i sa primenom novih materijala i izlaže uticaju sve veće i mnogostranije reklame. Prosečni potrošač je došao u položaj da nije više u stanju da ocenjuje da li će neki proizvod odgovarati njegovim očekivanjima.

U ovakvoj situaciji pojavili su se i izvesni oblici publikacija i časopisa koji su se pokazali veoma korisnim zbog pružanja potrebnih informacija o pojedinima potrošačkim robama, no to ne može u potpunosti i u svakoj prilici da zadovolji potrebe. Dosadašnja iskustva i rezultati u svetu i kod nas jasno su pokazala da standardizacija čini osnov obezbeđenja kvaliteta uopšte i predstavlja objektivnu korist i za proizvođača, i za prodavca i za potrošača. No treba da bude takođe jasno da je nemoguće, a nema ni potrebe, da se za svaki artikal individualno propisuje standard, jer taj artikal je komponovan uz primenu većeg broja standarda koji se mogu koristiti i u komponovanju raznih drugih artikala.

U nastojanju da se olakša potrošačima u postavljanju svojih zahteva i odlučivanju pri izboru robe, i da se u tom smislu pomognu i obavežu proizvođači i određene institucije za kontrolu kvaliteta, nesumnjivo bi bilo korisno da se putem standardizacije definišu osnovni pojmovi i obrade određeni stavovi u vezi sa ocenjivanjem i ispitivanjem potrošačkih roba.

U ovom broju biltena »Standardizacije« daje se predlog četiri standarda JUS A.A2.030, 031, 032 i 033 izrađenih na osnovu materijala Tehničkog

komiteta ISO/TC 73 Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Nemačkog odbora za standardizaciju (DNA).

Standard JUS A.A2.030 — Osnovna merila za postavljanje uslova kvaliteta potrošačkih roba. Objašnjenje pojmova — definiše osnovne pojmove o kojima je moglo biti različitih tumačenja u diskusiji i primeni.

Standard JUS A.A2.031 — Ispitivanje potrošačkih roba. Opšta pravila — ima za cilj da za široku oblast ispitivanja, bilo da se radi o ispitivanju materijala ili funkcije odnosno takozvanom testu robe, sabere i utvrdi opšte priznate principe.

Standard JUS A.A2.032 — Testiranje potrošačkih roba. Objašnjenje pojmova — daje jednoznačno objašnjenje pojma testiranja roba, što je, s obzirom na mnoštvo ponuda na tržištu, od podjednake važnosti za industriju, trgovinu i potrošače.

Standard JUS A.A2.033 — Upotrebna vrednost potrošačke robe. Objašnjenje pojmova — objašnjava značenje pojma upotrebne vrednosti robe i razgraničava to značenje od drugih pojmova, kao što je upotrebljivost robe i sl.

Navedeni standardi, koji se odnose na široku skalu potrošačkih roba — izuzev namirnica, farmaceutskih proizvoda, lekova i droga — svakako mogu da podstaknu i opredeljenje određenih instituta i drugih institucija za pružanje odgovarajuće pomoći u podizanju kvaliteta i težnji za opštom racionalizacijom na potrošačkom tržištu.

M. Ristić, dip. inž.

Jugoslovenski standard
Predlog
br. 10277

OSNOVNA MERILA ZA POSTAVLJANJE USLOVA
KVALITETA POTROŠAČKIH ROBA
Objašnjenje pojmova

JUS
A. A2. 030
1972.

Criteria for performance requirements of manufactured products. Explanation of concepts

Krajni rok za dostavljanje primedbi: 1 oktobar 1972.

1 Predmet standarda

Ovaj standard objašnjava kakva se merila uzimaju za postavljanje uslova upotrebljivosti (uobičajeno kao »kvalitet«¹⁾ potrošačkih roba, da bi se time olakšalo određivanje metoda ispitivanja i ocenjivanja upotrebljivosti tih roba.

2 Pojam upotrebljivosti robe

Upotrebljivost robe jeste podesnost te robe svojoj nameni.

Napomena: Pod upotrebljivošću robe ne treba podrazumevati »upotrebnu vrednost« robe, jer se pod upotrebnom vrednošću podrazumevaju i drugi uticaji, npr. nabavna cena, troškovi upotrebe i održavanja.

3 Merila za utvrđivanje upotrebljivosti robe

3.1 Upotrebljivost robe određuje se:

- na osnovu objektivno utvrđenih osobina,
- na osnovu subjektivnih ocena, pod uticajem individualnih potreba potrošača.

3.2 Pod osobinama robe podrazumevaju se:

- bezuslovno potrebne osobine koje moraju postojati ili koje moraju ispunjavati određene zadatke,
- uslovljeno potrebne osobine koje su za upotrebu robe korisne, ali nisu uvek u i svakom slučaju potrebne.

4 Postupak razrade uslova kvaliteta odnosno upotrebljivosti

Ovi uslovi se razrađuju sledećim postupkom:

1. Sastavljanje pregleda svih potrebnih osobina robe, merodavnih za njenu upotrebljivost.
2. Svrstavanje merodavnih osobina robe po grupama osobina, navedenim pod tač. 3.
3. Formulisanje standarda ispitivanja i ostalih uslova.

Napomena: Kod raznih roba mogu postojati parovi ili grupe osobina koje su međusobno u suprotnosti, tj. kod kojih neka osobina ispoljava značajan uticaj, a druga ne ili samo u ograničenoj meri. U takvim slučajevima upotrebljivost robe posebno zavisi od njene namene.

Postoje takođe osobine koje se međusobno uslovljavaju ili dopunjavaju. Posmatramo li, na primer, osobine s obzirom na materijal, konstrukciju, funkciju i sigurnost, odmah se uočava uska međusobna veza. Prema tome pri razradi standarda o upotrebljivosti roba ne treba gubiti iz vida ove zavisnosti.

Veza sa drugim standardima

JUS A.A2.020 — Primena statističkih metoda u industriji.

Kontrola stabilnosti proizvodnog procesa. Opšti deo

JUS A.A2.021 — „ Kontrola stabilnosti proizvodnog procesa po isteku određenog perioda

JUS A.A2.022 — „ Kontrola stabilnosti proizvodnog procesa u toku proizvodnje

JUS A.A2.031 — Ispitivanje potrošačkih roba. Opšta pravila

JUS A.A2.032 — Testiranje robe. Objasnjenje pojmova

JUS A.A2.033 — Upotrebna vrednost potrošačke robe. Objasnjenje pojmova

1) U užem simslu reči pojam »kvalitet« je vezan za kontrolu kvaliteta proizvoda.

Jugoslovenski standard
Predlog
br. 10278

ISPITIVANJE POTROŠAČKIH ROBA
Opšta pravila

JUS
A. A2. 031
1972.

Testing of goods. General principles

Krajni rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1972.

1 Predmet standarda

Ovaj standard objašnjava opšta pravila za ispitivanje potrošačkih roba, kojih se mora pridržavati pri ispitivanju za davanje ocene o upotrebljivosti robe, i, ukoliko nije drugačije dogovoreno, pri ostalim zahtevima u pogledu robe.

2 Postupak ispitivanja

O postupku ispitivanja robe mora da postoji dogovor između naručioca i proizvođača, ukoliko nije za taj postupak propisana obavezna primena određenih tehničkih popisa.

Za ispitivanje robe moraju se koristiti jugoslovenski standardi i druga priznata pravila tehnike. Ukoliko se za osnovu ne mogu koristiti jugoslovenski standardi ili pravila tehnike za ispitivanje se moraju koristiti odgovarajuće smernice Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) ili sličnih institucija. Naručilac je dužan da upozori proizvođača na sve njemu poznate činjenice koje bi bile od uticaja na ocenu rezultata ispitivanja.

3 Uređaji za ispitivanje

Ako po jugoslovenskim standardima ili pravilima tehnike nema propisa za naprave za ispitivanje, ili ih nema u dovoljnoj meri, ili stoji na raspoloženju više različitih naprava i pomoćnih sredstava za ispitivanje, onda mora da postoji dogovor o uređajima za ispitivanje.

Ukoliko u ispitivanju učestvuje više institucija (instituta), onda izbor uređaja i pomoćnih sredstava mora biti tako usklađen da se može očekivati mogućnost upoređivanja rezultata. U tom slučaju moraju se preduzeti uporedni opiti. Merne naprave odnosno propisi merenja moraju odgovarati granicama dozvoljenih grešaka.

4 Uzimanje uzoraka ispitivanja

Broj i vrste uzetih uzoraka (ispitivanih jedinica, mustri itd.) određuju se po jugoslovenskim standardima ili pravilima tehnike i smernicama Međunarodne organizacije za standardizaciju. Ako takvi propisi ne postoje, ili ako oni ne sadrže odredbe o vrsti i broju ispitivanih jedinica, onda vrstu i broj istih treba prilagoditi svrsi ispitivanja. Pri tome treba obratiti pažnju na to da li rezultati ispitivanja treba da se odnose

- a) na samo jedno izvršeno ispitivanje, ili
- b) na veću količinu roba, na osnovu zaključaka izvedenih iz rezultata ispitivanja.

Ako treba vršiti upoređenje između roba čija su svojstva izložena promenama tokom vremena, onda treba voditi računa da su robe proizvedene i isto vreme, odnosno u ona vremena koja se mogu upoređivati, i da su robe eventualno bile ispitivane na izdržljivost unutar zadanog vremenskog perioda.

5 Dokumentat o ispitivanju robe

Dokumentat proizvođača o ispitivanju robe mora sadržavati sledeće podatke:

- naziv proizvođača;
- naziv naručioca;
- datum porudžbine;
- zahtev za ispitivanje;
- oznaku (oznake) uzoraka;
- opis uzimanja uzoraka, uključujući broj i poreklo uzoraka;
- opis uzoraka;
- opis postupka ispitivanja, naprava i pomoćnih sredstava za svako ispitivano svojstvo (podatak o korišćenim standardima, smernicama, publikacijama i dr.);

- rezultate ispitivanja sa određenom tačnošću brojčanih podataka, koja je postignuta samim načinom ispitivanja ili koja je potrebna radi određene upotrebe dobijenih vrednosti;
- procenu dobijenih vrednosti rezultata ispitivanja, s obzirom na zadatke postavljene od strane naručioca;
- objašnjenje načina izvođenja zaključaka u vezi dobijenih vrednosti rezultata ispitivanja (npr. matematičke jednačine, način izvođenja prosečne vrednosti, grafički prikazi);
- datum ispitivanja, odnosno vremenski raspon ispitivanja, ukoliko bi to moglo da utiče na rezultate ispitivanja;
- datum izdavanja dokumenata o ispitivanju i potpis

Ukoliko se daje opšta ocena, ona mora biti potkrepljena rezultatima ispitivanja.

Ukoliko su pojedini postupci ispitivanja u izvesnoj meri nesigurni, isti ne moraju u svakom slučaju da budu izraženi egzaktnim rezultatima pošto potrebna iskustva ne postoje.

6 Javno objavljivanje rezultata ispitivanja

Izveštaj o ispitivanju ili delovi od toga, a naročito rezultati ispitivanja, smeju se objavljivati samo uz saglasnost naručioca i institucija koje su sprovele ispitivanje.

Veza sa drugim standardima

- JUS A.A2.020 — Primena statističkih metoda u industriji.
Kontrola stabilnosti proizvodnog procesa. Opšti deo
- JUS A.A2.021 — „ . Kontrola stabilnosti proizvodnog procesa po isteku određenog perioda
- JUS A.A2.022 — „ . Kontrola stabilnosti proizvodnog procesa u toku proizvodnje
- JUS A.A2.030 — Osnovna merila za postavljanje uslova kvaliteta potrošačkih roba. Objašnjenje pojmova
- JUS A.A2.032 — Testiranje robe. Objašnjenje pojmova
- JUS A.A2.033 — Upotrebna vrednost potrošačke robe. Objašnjenje pojmova

Jugoslovenski standard
Predlog
br. 10279

TESTIRANJE POTROŠAČKIH ROBA
Objašnjenje pojmova

JUS
A. A2. 032
1972.

Comparative testing. Explanation of concepts

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1972.

1 Predmet standarda

Ovaj standard objašnjava značenje pojma testiranje roba i razgraničava značenje tog pojma od značenja drugih sličnih pojmova, kao što su ispitivanje roba, kontrola roba, kontrola materijala itd.

2 Testiranje roba, pojmovi

Testiranje roba jeste kontrola i ocenjivanje osobina roba, merodavnih za njihovu upotrebljivost, počevši od samog porekla roba. Svrha testiranja jeste u tome da se kupcu pruže u opšte razumljivom obliku objektivne informacije kao osnova za odlučivanje pri kupovini.

Testiranje roba obuhvata upoređivanje uzetih uzoraka ponuđenih roba iste namene.

Mogućnost upoređivanja rezultata ispitivanja obezbeđuje se time što se robe podjednako tretiraju po svim tačkama uticajnim na rezultate ispitivanja. Pri ovome se treba pridržavati opštih pravila za ispitivanje potrošačkih roba, navedenih u JUS A.A2.031.

Veza sa drugim standardima

JUS A.A2.020 — Primena statističkih metoda u industriji.

Kontrola stabilnosti proizvodnog procesa. Opšti deo

JUS A.A2.021 — „ . Kontrola stabilnosti proizvodnog procesa po isteku određenog perioda

JUS A.A2.022 — „ . Kontrola stabilnosti proizvodnog procesa u toku proizvodnje

JUS A.A2.030 — Merila za postavljanje uslova kvaliteta potrošačkih roba. Objasnjenje pojmova

JUS A.A2.031 — Ispitivanje potrošačkih roba. Opšta pravila

JUS A.A2.033 — Upotrebna vrednost potrošačke robe. Objasnjenje pojmova

Jugoslovenski standard
Predlog
br. 10280

UPOTREBNA VREDNOST POTROŠAČKE ROBE
Objašnjenje pojmova

JUS
A. A2. 033
1972.

Consumtion value. Explanation of concept

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1972.

1 Predmet standarda

Ovaj standard objašnjava značenje pojma upotrebne vrednosti potrošačke robe i razgraničava značenja drugih sličnih pojmova, kao što je upotrebljivost robe¹) i sl.

2 Upotrebna vrednost robe

2.1 Upotrebna vrednost robe je funkcija troškova potrebnih za nabavku i upotrebu robe, i upotrebljivosti robe, dakle to je izraz korisnosti koju neka roba obezbeđuje.

Korisnost robe može da bude:

- na osnovu osećaja (zadovoljstvo lepotom, uzdizanje ličnog izgleda), tj. subjektivne prirode, i
- ekonomske prirode. Samo ovaj deo se može objektivno utvrđivati, u velikoj meri.

2.2 Ekonomska gledišta koja igraju ulogu pri ocenjivanju korisnosti neke robe, jesu na primer:

- a) troškovi koji su vezani sa nabavkom i korišćenjem robe (nabavna cena, troškovi opravke, troškovi rezervnih delova, troškovi rada-upotrebe, cena pri preprodaji i sl.),
- b) faktori koji stoje u vezi sa korišćenjem robe (servisna služba, mogućnost dopunjavanja, mogućnost prepravki, vek trajanja),
- c) faktori koji su u vezi sa potrebama i ponašanjem korisnika (npr. mogućnosti koju roba pruža u pogledu stepena iskorišćenja).

Napomena: Utvrđivanje brojčanog pokazatelja vrednosti robe je teško izvodljivo, pošto se pri proračunu moraju uzeti mnogi parametri, za sada u velikoj meri nepoznatih veličina, koji mogu zavisiti kako od predmeta koji se ocenjuje tako i od specifičnih zahteva potrošača. Zbog toga jedan takav pokazatelj može u stvari da da samo osnovicu za »upotrebnu vrednost« u odnosu na prosečne zahteve (zahteve takozvanog »normalnog potrošača«).

Naročito na području lične potrošnje, individualna »upotrebna vrednost« može znatno da odstupa od »upotrebne vrednosti za normalnog potrošača«.

Veza sa drugim standardima

JUS A.A2.020 — Primena statističkih metoda u industriji.

Kontrola stabilnosti proizvodnog procesa. Opšti deo

JUS A.A2.021 — „ . Kontrola stabilnosti proizvodnog procesa po isteku određenog perioda

JUS A.A2.022 — „ . Kontrola stabilnosti proizvodnog procesa u toku proizvodnje

JUS A.A2.030 — Merila za postavljanje uslova kvaliteta potrošačkih roba. Objasnjenje pojmova

JUS A.A2.031 — Ispitivanje potrošačkih roba. Opšta pravila

JUS A.A2.032 — Testiranje potrošačkih roba. Objasnjenje pojmova

JUS A.A2.033 — Upotrebna vrednost potrošačke robe. Objasnjenje pojmova

¹⁾ Upotrebljivost robe je potreban uslov za upotrebnu vrednost robe, ali ne i jedini merodavni uslov.

Jugoslovenski standard
Predlog
br. 10281

Mineralna maziva
MASTI ZA VISOKE PRITISKE

JUS
B. H3. 624
1972.

Lubricating greases for high pressures

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1972.

1 Predmet standarda

Ovaj standard propisuje kvalitet, upotrebu, proveravanje kvaliteta, način pakovanja i isporuke masti za podmazivanje za visoke radne pritiske, izrađene na bazi sapuna alkalnih ili zemnoalkalnih metala, ili njihovih mešavina (u daljem tekstu »masti za visoke pritiske«).

2 Oznaka

Masti za visoke pritiske, proizvedene po ovom standardu označavaju se skraćenom oznakom MVP, uz dopisivanje brojeva 1, 2 i 3 posle skraćene oznake, koji moraju biti razdvojeni crticom; brojevi 1, 2 i 3 odgovaraju NLGI*) klasifikaciji gradacije penetracije masti.

Primer: Masti za visoke pritiske koje imaju penetraciju

- 310 do 340 mm/10 označavaju se skraćenom oznakom: MVP—1,
- 265 do 295 mm/10 označavaju se skraćenom oznakom: MVP—2 i
- 220 do 250 mm/10 označavaju se skraćenom oznakom: MVP—3.

3 Definicija

- 3.1 Masti za visoke pritiske su homogene disperzije sapuna alkalnih ili zemnoalkalnih metala, aili njihovih mešavina, izrađenih od masnih kiselina, i rafinisanog mineralnog ulja određenog viskoziteta, sa potrebnom količinom aditiva za visoke pritiske.
- 3.2 Masti za visoke pritiske mogu biti obojene.

4 Sirovine

- 4.1 Osnovna ulja iz nafte naftenske ili parafinske baze za izradu masti po ovom standardu moraju biti rafinisana, bez stranih primesa i mehaničkih nečistoća, sledećih karakteristika:
- viskozitet na 50 °C, najmanje 90 cSt (11,86 °E),
 - temperatura paljenja (otvoren sud), najmanje 220 °C,
 - temperatura stinjanja, ispod —15 °C.
- 4.2 Dozvoljena je upotreba i ostalih aditiva za poboljšanje osobina upotrebljenog mineralnog ulja ili gotovog proizvoda, osim aditiva za snižavanje temperature stinjanja upotrebljenog mineralnog ulja.
- 4.3 Dozvoljeno je, takođe, dodavanje voskova i boje.
- 4.4 Masti za visoke pritiske ne smeju da sadrže sredstva za otežavanje (punila), kao što su: smole, smolna ulja, talk, prašeni liskun, cinkoksid, elementarni sumpor, azbest ili druge slične materije.

5 Opšte osobine

- 5.1 Masti za visoke pitiske po spolnjem izgledu moraju imati homogenu strukturu, bez grudvica nedispergovanog sapuna i bez mehaničkih nečistoća.
- 5.2 Masti izrađene po ovom standardu moraju pokazivati zadovoljavajuće rezultate u oblastima njihove primene.

*) NLGI National Lubricating Greases Institute; NLGI N°1, NLGI N°2 i NLGI N°3.

6 Fizikalno-hemijske karakteristike

Karakteristike	Oznake masti prema tač. 2		
	MVP—1	MVP—2	MVP—3
Temperatura kapanja, u °C, najmanje	175	180	185
Penetracija, u mm/10	310 do 340	265 do 295	220 do 250
Mehanička stabilnost:			
— promena penetracije posle gnječenja od 10000 udara, u %, najviše	8,0	10,0	12,0
— promena penetracije posle valjanja, u %, najviše	10,0	12,0	15,0
Gubitak masti pri povišenim temperaturama, u %, najviše	7,0	5,0	3,0
Oksidaciona stabilnost, u kp/cm ² , najviše	0,35		
Ispirljivost (otpornost prema vodi):			
— na 79,4 °C, u %, najviše	20,0	15,0	10,0
— na 37,8 °C, u %, najviše	10,0	5,0	3,0
Izdvajanje ulja, u%, najviše	10,0	6,0	3,0
Korozija (Cu-traka, 3 sata, na 100 °C)	br. 1a		
Sposobnost podmazivanja, ocena najviše	2		
Stepen zaštitnih osobina protiv korozije, najviše	2		
Indeks opterećenja, najmanje	40		
Opterećenje (Timken), u librama, najmanje	40		
Izdržljivost prema habanju, u mm, najviše	0,5		

7 Upotreba

- 7.1 Masti za visoke pritiske upotrebljavaju se za podmazivanje kliznih i kotrljajnih ležaja, pri radnim temperaturama do 100 °C i pri povišenim pritiscima, u prisustvu vode i vodene pare, pod uslovom da penetracije masti, naznačene u tač. 6 (vidi tabelu), odgovaraju sistemima podmazivanja i radnim uslovima.
- 7.2 Mast za visoke pritiske oznake MVP-1 upotrebljava se pretežno u centralnim sistemima podmazivanja, dugačkih razvodnih provodnika, kao i pri nižim temperaturama okoline.

8 Proveravanje kvaliteta

8.1 Uzimanje uzoraka

Uzorci se uzimaju po standardu JUS B.H8.011.

8.2 Ispitivanje

- 8.201 **Određivanje spoljnog izgleda**
Spoljni izgled masti se određuje postupkom vizuelnog pregleda.
- 8.202 **Određivanje temperature kapanja**
Temperatura kapanja određuje se po standardu ASTM D 566—64 (ili IP 132/65).
- 8.203 **Određivanje penetracije**
Penetracija masti se određuje po standardima JUS B.H8.055 i JUS B.H8.056 (odgovaraju standardima ASTM D 217-68, IP 50/69 i VV-L-791e, No 313.1).
- 8.204 **Određivanje mehaničke stabilnosti**
- 8.204.1 **Mehanička stabilnost promena penetracije posle gnječenja** se određuje po standardima JUS B. H8.055 i JUS B.H8.056 (odgovaraju standardima ASTM D 217-68, IP 50/69 i VV-L-791e, No 313.1).
- 8.204.2 **Mehanička stabilnost — promena penetracije posle valjanja** se određuje po standardu ASTM D 1831-64.
- 8.205 **Određivanje viskoziteta osnovnih ulja na 50 °C**
Viskozitet osnovnih ulja na 50 °C se određuje po standardima JUS B.H8.021 i JUS B.H8.022.
- 8.206 **Određivanje temperature paljenja osnovnih ulja (otvoreni sud)**
Temperatura paljenja osnovnih ulja u otvorenom sudu određuje se po standardu JUS B.H8.601.
- 8.207 **Određivanje temperature stinjanja osnovnih ulja**
Temperatura stinjanja osnovnih ulja se određuje po standardu ASTM D2602-71.
- 8.208 **Određivanje gubitka masti pri povišenim temperaturama**
Gubitak masti pri povišenim temperaturama određuje se po standardu ASTM D 1263-61.
- 8.209 **Određivanje oksidacione stabilnosti**
Oksidaciona stabilnost se određuje po standardu ASTM D 942-70.
- 8.210 **Određivanje ispriljivosti (otpornost prema vodi)**
Otpornost prema vodi — ispriljivost se određuje po standardu ASTM D 1264—63.
- 8.211 **Određivanje izdvajanja ulja**
Izdvajanje ulja određuje se po standardu IP 121/63 ili ASTM D 1742-64.
- 8.212 **Određivanje korozije pomoću bakarne trake**
Korozija pomoću bakarne trake, 3 sata na 100 °C, određuje se po standardu JUS B.H8.042 (odgovara standardu ASTM D 130-68).
- 8.213 **Određivanje osobina podmazivanja**
Osobine podmazivanja određuju se po standardu DIN 51806/70 (tok ispitivanja B, pri 1500 o/min, uz dopunsko zagrevanje).
- 8.214 **Određivanje stepena zaštitnih osobina protivu korozije u prisustvu vode**
Stepen zaštitnih osobina ulja protivu uticaja korozije — Emcor postupak — određuje se po standardu DIN 51802/70.
- 8.215 **Određivanje indeksa opterećenja (metoda 4 kugle)**
Indeks opterećenja po metodi 4 kugle određuje se po standardu ASTM D 2596-69.
- 8.216 **Određivanje osobina opterećenja (metoda Timken)**
Osobine opterećenja po metodi Timken određuju se po standardu ASTM D 2509-68.

8.217 Određivanje izdržljivosti prema habanju

Izdržljivost prema habanju (metoda 4 kugle) određuje se po standardu ASTM D 2266-67.

8.3 Sve metode ispitivanja iz tač. 8.2 primenjivaće se po navedenim oznakama standarda u njihovim poslednjim (najnovijim) izdanjima (dopune, izmene, modifikacije i slično).

9 Pakovanje i isporuka

9.1 Masti za visoke pritiske, po ovom standardu, pakuju se isporučuju u čistim i suvim bačvama od čeličnog lima izrađenim po jugoslovenskim standardima, ili u prikladnim kutijama od čeličnog lima (mala pakovanja) ili od drugog odgovarajućeg materijala koji obezbeđuje nepromenljivost kvaliteta upakovanog proizvoda za vreme skladištenja.

9.2 Bačve, kutije i druga ambalaža moraju biti snabdevene zatvaračima koji dobro zatvaraju i zaptivaju; zatvarači na punoj ambalaži moraju biti plombirani ili kapsulirani ili na drugi način osigurani u cilju obezbeđenja originalnog punjenja, kako po količini tako i po kvalitetu.

9.3 Bačve i ostala ambalaža moraju biti snabdevene natpisom u boji otpornoj prema uticaju upakovanog proizvoda i atmosferilija, ili se natpis može utisnuti u ambalažu, sa sledećim podacima:

- naziv i oznaka proizvoda,
- naziv i sedište proizvođača (ili isporučioća),
- broj šarže i datum proizvodnje (mesec i godina); na primer broj šarže je 35, a datum proizvodnje — juni 1972. godine, označava se sa: 35—06 . 72,
- bruto, tara i neto masa, u kg, za velika pakovanja (bačve); neto masa za mala pakovanja (kutije i druga ambalaža),
- oznaka ovog standarda — JUS B.H3.624..

9.4 Svaku isporuku masti za visoke pritiske mora da prati odgovarajuća dokumentacija i uverenje o kvalitetu robe (atest), potvrđeno od strane proizvođača (ili isporučioća).

10 Skladištenje

Masti za visoke pritiske skladište se čuvaju u čistim i suvim skladišnim prostorijama zaštićenim od uticaja atmosferilija i velikih i naglih promena temperatura. Po mogućnosti, masti za visoke pritiske treba čuvati u originalnoj fabričkoj ambalaži.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDARDA
IZ OBLASTI CINKA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1972.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju 9 predloga standarda iz oblasti cinka, i to:

Predlog br. 10282	Cink u prahu. Tehnički uslovi za izradu i isporuku (revizija)	JUS C.E1.080
Novi standardi:		
Predlog br. 10283	Određivanje ostatka cink-praha na situ (suvo sejanje)	JUS C.A2.024
Predlog br. 10284	Određivanje srednjeg prečnika čestica cink-praha	JUS C.A2.025
Metode ispitivanja hemijskog sastava cink-praha:		
Predlog br. 10285	Volumetrijsko određivanje metalnog cinka u cink-prahu	JUS C.A1.380
Predlog br. 10286	Kompleksometrijsko određivanje ukupnog cinka u cink-prahu	JUS C.A1.381
Predlog br. 10287	Volumetrijsko određivanje hlora u cink-prahu ..	JUS C.A1.382
Predlog br. 10288	Polarografsko određivanje olova i kadmijuma u cink-prahu	JUS C.A1.383
Predlog br. 10289	Fotometrijsko određivanje gvožđa u cink-prahu	JUS C.A1.384
Predlog br. 10290	Određivanje arsena u cink-prahu metodom GUTZIT-a	JUS C.A1.385

Gornje predloge pripremila je stručna komisija obrazovana od predstavnika proizvođača, potrošača i zainteresovanih ustanova. Predlozi su posebno odštampani i dostavljeni zainteresovanim stručnim licima. Međutim, ukoliko ima interesenata koji nisu dobili tekstove predloga, oni se mogu obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša 54), sa zahtevom da im se primerci naknadno dostave.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDARDA
IZ OBLASTI ČELIČNIH CEVI

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1972.

Stavljaju se na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:

Predlog br. 10291	Čelične cevi bez šava za gasovode i vodovode. Opšte uputstvo	JUS C.B5.023
Predlog br. 10292	Čelične cevi sa šavom za gasovode i vodovode. Opšte uputstvo	JUS C.B5.027

Nacrt predloga standarda JUS C.B5.023 obradila je železara »Sisak«, a JUS C.B5.027 preduzeće »11 Oktomvri« iz Kumanova.

Nacrti su usvojeni na sastancima komisije za čelične cevi, pa su na osnovu zaključaka Komisije u vidu predloga obrađeni i umnoženi.

Umnoženi predlozi dostavljeni su na mišljenje i stavljanje eventualnih primedaba zainteresovanim preduzećima i ustanovama, a ostali koji žele da ih dobiju treba da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Pošt. fah. 933, sa zahtevom da mu se naknadno pošalju.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDARDA
IZ OBLASTI INDUSTRIJE PRERADE NAFTE

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1972. godine.

Pored predloga standarda br. 10281 Mineralna maziva. Masti za visoke pritiske JUS B.H3.624 koji se objavljuje na javnu diskusiju u celini u ovom broju biltena, ovim se stavljaju na javnu diskusiju, u vidu anotacije, još sledeći predlozi standarda:

Predlog dr. 10293	Mineralna maziva. Višenamenske masti	JUS B.H3.634
Predlog br. 10294	„ Masti za kotrljajne ležaje	JUS B.H3.645

Predlog br. 10295	„ Ležišne masti	JUS B.H3.656
Predlog br. 10296	„ Masti sa molibdendisulfidom	JUD B.H3.666
Predlog br. 10297	„ Motorna ulja za konzervisanje i podmazivanje	JUS B.H3.181
Predlog br. 10298	„ Ulja za podmazivanje dvotaktnih motora sa vazдушnim hlađenjem	JUS B.H3.190
Predlog br. 10299	Tečna goriva. Motorni benzini	JUS B.H2.221

Svi predlozi standarda predstavljaju nove, savremene verzije u pogledu definicija derivata nafte i sistematizacije grupisanja proizvoda. Pored toga izložena materija u predlozima standarda prilagođena je zahtevima motorne i mašinske industrije kod nas, kao i proizvodnim mogućnostima naše naftne industrije.

Navedeni predlozi standarda obuhvatili su takođe i reviziju određenog broja postojećih jugoslovenskih standarda odnosnih grupacija (npr. višenamenske masti, ležišne masti, masti za kotrljajne ležaje, motorni benzini), doneti ranijih godina, koji će ozakonjenjem novih biti stavljeni van snage.

Ovi predlozi izrađeni su u okviru Jugoslovenskog društva za primenu goriva i maziva, pod rukovodstvom posebno oformljene Komisije za ovaj rad, uz učešće specijalizovanih stručnjaka i grupa stručnjaka sa teritorije Jugoslavije i predstavnika JZS, a obrađeni su u Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju na osnovu ustaljene prakse i zapisnika posebnih Komisija za recenziju imenovanih od Jugoslovenskog društva za primenu goriva i maziva, kao i zapisnika Glavne komisije ovog Društva.

Svi predlozi, uključivo i predlog br. 10281 objavljen u ovom biltenu u celini, su umnoženi u dovoljnom broju primeraka i dostavljeni svim zainteresovanim preduzećima, radnim organizacijama i ustanovama u zemlji. Zainteresovane radne organizacije i ustanove koje nisu dobile tekstove ovih predloga, mogu se neposredno obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju — JZS, Beograd, Cara Uroša br. 54 (p. fah 933), sa zahtevom da im se predlozi dostave radi stavljanja eventualnih primedbi. Primedbe treba dostaviti na adresu JZS najkasnije do 1. oktobra 1972. godine.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI PROIZVODA OD GUME — GUMENE NITI

Krajnji rok za dostavljanje primedaba : 1. oktobar 1972 god.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlozi standarda iz oblasti ispitivanja gumenih niti:

Predlog br. 10300	— Gumene niti. Opšte odredbe za pripremu uzoraka i uslovi ispitivanja	JUS G.C5.011
Predlog br. 10301	— Gumene niti. Određivanje broja niti, titra (metričkog broja) i specifične mase	JUS G.C5.012
Predlog br. 10302	— Gumene niti. Određivanje prekidne čvrstoće i izduženja	JUS G.C5.013
Predlog br. 10303	— Gumene niti. Određivanje opterećenja pri konstantnom izduženju	JUS G.C5.014
Predlog br. 10304	— Gumene niti. Određivanje izduženja pri konstantnom opterećenju	JUS G.C5.015
Predlog br. 10305	— Gumene niti. Određivanje zaostalog napona	JUS G.C5.016
Predlog br. 10306	— Gumene niti. Određivanje ubrzanog starenja nezategnutih niti u prisustvu vazduha	JUS G.C5.017
Predlog br. 10307	— Gumene niti. Otpornost prema suvoj toploti	JUS G.C5.019
Predlog br. 10308	— Gumene niti. Otpornost prema pranju ..	JUS G.C5.020

Redakcija nacрта predloga standarda je izvršena na sastanku Stručne komisije za gumene niti.

Predlozi su posebno umnoženi i dostavljeni na mišljenje i stavljanje primedaba zainteresovanim preduzećima i ustanovama.

Interesenti koji nisu dobili gore navedene predloge mogu se obratiti ovom Zavodu (Beograd, p.p. 933), sa zahtevom da im se tekstovi predloga naknadno dostave.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA
IZ OBLASTI PLASTIČNIH MASA**

Krajnji rok za dostavljanje primedaba : 1. oktobar 1972. god.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog standarda iz oblasti tvrdih plastičnih masa sa ćelijama:

Predlog br. 10309 Ispitivanje plastičnih masa. Određivanje upijanja vode tvrdih plastičnih masa sa ćelijama..... **JUS G.S2.818**

Redakcija nacrtu predloga standarda je izvršena na sastanku Stručne komisije za tvrde plastične mase sa ćelijama u kojoj su učestvovali predstavnici: »Elana« — Prijepolje, Instituta »Kirilo Savić« — Beograd, »Izolirke« — Ljubljana, »OKI« — Zagreb, »Plutotehnike« — Beograd, »Prvog maja« — Čačak i Zavoda za raziskavo materijala — Ljubljana.

Predlog je posebno umnožen i dostavljen na mišljenje i stavljanje primedaba zainteresovanim preduzećima i ustanovama. Interesenti koji nisu dobili gore naveden predlog mogu se obratiti ovom Zavodu (Beograd, p.p. 933), sa zahtevom da im se tekst predloga naknadno dostavi.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA
IZ OBLASTI DETONATORA**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi jeste 1. oktobar 1972. godine.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju predlozi jugoslovenskih standarda iz oblasti detonatora, i to:

Predlog br. 10310 Električni detonatori. Tehnički uslovi za izradu i isporuku	JUS H.D3.100
Predlog br. 10311 Trenutni električni detonatori	JUS H.D3.101
Predlog br. 10312 Trenutni metanski električni detonatori	JUS H.D3.102
Predlog br. 10313 Trenutni seizmički električni detonatori	JUS H.D3.103
Predlog br. 10314 Milisekundni električni detonatori	JUS H.D3.110
Predlog br. 10315 Milisekundni metanski električni detonatori ..	JUS H.D3.112
Predlog br. 10316 Četvrtsekundni električni detonatori	JUS H.D3.120
Predlog br. 10317 Polusekundni električni detonatori	JUS H.D3.121
Predlog br. 10318 Električni detonatori. Metode ispitivanja. Ispitivanje osetljivosti prema lutajućim strujama	JUS H.D8.101
Predlog br. 10319 " Ispitivanje struje za pojedinačno paljenje	JUS H.D8.103
Predlog br. 10320 " Ispitivanje serijske struje paljenja	JUS H.D8.104
Predlog br. 10321 " Ispitivanje impulsa paljenja	JUS H.D8.105
Predlog br. 10322 " Ispitivanje osetljivosti detonatora prema varničanju	JUS H.D8.106
Predlog br. 10323 " Ispitivanje probojnosti napona	JUS H.D8.107
Predlog br. 10324 " Ispitivanje električnog otpora detonatora	JUS H.D8.108
Predlog br. 10325 Električni detonatori. Metode ispitivanja. Ispitivanje osetljivosti prema udaru	JUS H.D8.109
Predlog br. 10326 " Ispitivanje detonatora prema toploti ..	JUS H.D8.110
Predlog br. 10327 " Ispitivanje zakašnjenja detonacije	JUS H.D8.111
Predlog br. 10328 " Ispitivanje hermetičnosti	JUS H.D8.112
Predlog br. 10329 „ Ispitivanje kablova	JUS H.D8.113
Predlog br. 10330 " Ispitivanje učvršćenja konstrukcije	JUS H.D8.114
Predlog br. 10331 Rudarska detonatorska kapisla (revizija)	JUS H.D4.050

Predlozi navedenih standarda izrađeni su na bazi dokumentacije preduzeća »Pobeda« Goražde, inostranih standarda, stručne literature iz ove oblasti kao i na osnovu saradnje sa stručnjacima iz preduzeća Pobeda — Goražde, Ing. Nedimovićem, Ing. Karovićem i predstavnikom preduzeća »Miloje Zakić« Kruševac Mr Milošem Vujadinovićem.

Predloge standarda pre stavljanja na javnu diskusiju razmatrala je i stručna komisija za eksplozive.

Materijal — predlozi standarda umnoženi su i dostavljeni na mišljenje zainteresovanim radnim organizacijama.

Interesenti koji nisu dobili ove predloge standarda mogu da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša, br. 54, 11001/933), sa zahtevom da im se materijal dostavi.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA
IZ OBLASTI ŠINSKIH VOZILA**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1972.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog standarda:

Predlog br. 10332 Tolerancije mera varenih čeličnih konstrukcija
pri gradnji šinskih vozila bez označenja tolerancija **JUS P.A3.002**

Predlog standarda je umnožen i dostavljen na adresu izvesnog broja zainteresovanih preduzeća radi dostavljanja obrazloženih pismenih primedbi.

Interesenti koji ovaj predlog nisu dobili mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša 54) sa zahtevom da im se predlog naknadno dostavi.

**JUGOSLOVENSKI ZAVOD ZA STANDARDIZACIJU OBAVEŠTAVA
DA JE IZAŠAO IZ ŠTAMPE**

KATALOG JUGOSLOVENSKIH STANDARDA ZA 1972.

koji obuhvata sve jugoslovenske standarde objavljene do decembra 1971.

Katalog obuhvata i celokupan pregled donetih međunarodnih preporuka Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO), Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC) i Međunarodne komisije za propise u vezi prijema električne opreme (CEE).

Preporučujemo svim interesentima da što pre poruče ovaj Katalog, pošto će biti štampan u ograničenom broju primeraka.

Katalog se može nabaviti neposredno kupovinom u prodavnici JUS-a Kneza Miloša br. 16, kao i putem pismene porudžbine, uz prethodnu uplatu na žiro račun br. 608-845-73-10.

Cena pojedinog primerka kataloga je 60.— din.

MEĐUNARODNA STANDARDIZACIJA

PRIMLJENA DOKUMENTACIJA

Ovaj pregled sadrži predloge preporuka, usvojene preporuke i drugu važniju dokumentaciju koju je Jugoslovenski zavod za standardizaciju primio od Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC). Preporučuje se zainteresovanim da koriste ovu dokumentaciju uvidom u prostorijama Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, ili putem izrade kopija, a po posebnom traženju, uz obavezu plaćanja troškova reprodukcije.

IEC/TC — Grafički simboli

IEC publikacija 117—15: Preporučeni grafički simboli. Deo 15 — Binarni logički elementi. Prvo izdanje, 1972. Cena 33, — šv. fr.

IEC/TC 10 — Tečni i gasoviti dielektrici

IEC publikacija 296A: Prva dopuna publikacije 296. Prvo izdanje, 1971. Cena 60, — šv. fr.

Uzimanje uzoraka tečnih dielektrika. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje 13. oktobar 1972.

IEC/TC 12 — Radiokomunikacije

IEC publikacija 315—5: Metode merenja na radio-prijemnicima za emisije različitih klasa. Peti deo: Merenja na radio-frekvencijama. Merenja odziva impulsnih smetnji na prijemnicima sa modulacijom frekvencije. Prvo izdanje, 1971. god. Cena 16,50 šv. fr.

IEC/TC 17 — Prekidači i kontroleri

IEC publikacija 56—3 (treće izdanje, 1971): Visokonaponski prekidači naizmjenične struje. Deo treći: Konstrukcija i izrada. Cena: 16,50 šv. fr.

IEC publikacija 56—5 (treće izdanje, 1971): Visokonaponski prekidači naizmjenične struje. Deo peti: Pravila za izbor prekidača za servisiranje. Cena: 16,50 šv. fr.

IEC publikacija 56—6 (treće izdanje, 1971): Visokonaponski prekidači naizmjenične struje. Podaci koje treba dati prilikom traženja ponude, davanja ponude i porudžbine i pravila za transport, postavljanje i održavanje. Cena: 16,50 šv. fr.

IEC/TC 20 — Električni provodnici

Druga dopuna publikacije 287: Izračunavanje dozvoljenih struja za kablove u traj-

nom radu (faktor opterećenja 100%). Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje 31. oktobar 1972.

IEC publikacija 227A: Prva dopuna publikacije 227, izdanje 1967. Jednožični kablovi za unutrašnje spojeve naprava za domaćinstvo. Prvo izdanje, 1972. Cena 22,50 šv. fr.

IEC/TC 31 — Aparati za rad u atmosferi buktavih gasova

IEC publikacija 79—10 (prvo izdanje, 1972): Aparati za rad u atmosferi buktavih gasova. Deo deseti: Klasifikacija zona izloženih opasnosti. Cena: 13,50 šv. fr.

Dopuna broj 1 za IEC publikaciju 79—8 (prvo izdanje, 1969): Aparati za rad u atmosferi buktavih gasova. Deo osmi: Klasifikacija maksimalnih površinskih temperatura.

IEC/TC 47 — Poluprovodnički uređaji

IEC publikacija 191—2D. Četvrti dodatak publikaciji 191—2 (1966): Mehanička standardizacija poluprovodničkih naprava. Deo 2: Mere. Izdanje 1971. god. Cena 60 šv. fr.

IEC/TC 48 — Elektromehanički nastavni delovi za elektronske uređaje

IEC publikacija 130—9; Konektori za frekvencije do 3 MHz. Deveti deo: Okrugli konektori za radio i pripadajuće akustičke uređaje. Prvo izdanje, 1971. god.

IEC/TC 55 — Žice za namote

Tehnički uslovi za pojedine tipove žica. Lakovane okrugle aluminijumske žice čiji je indeks temperature 105. Primedbe na gornji predlog najkasnije do 31. avgusta 1972.

OBJAVLJENI JUGOSLOVENSKI STANDARDI

»Službeni list SFRJ« br. 58/71. od 22. XII. 1971. god.

	Din.
JUS G.S2.723 — Plastične mase. 1971 Određivanje propustljivosti vodene pare plastičnih folija i tankih ploča.....	6,50
JUS G.S2.734 — „ Ispitivanje folija zatezanjem	7.—
JUS G.S2.129 — Fizikalna ispitivanja gume: Metode ispitivanja otpornosti gume prema tečnostima 1971.	13.—
JUS C.A1.404 — Metode ispitivanja hemijskog sastava ferolegura: 1971.	
Gravimetrijsko određivanje silicijuma u feromanganu	3,50
JUS C.A1.405 — „ Potenciometrijsko određivanje mangana u feromanganu	3,50
JUS C.A1.406 — „ Potenciometrijsko određivanje mangana u silikomanganu	3,50
JUS C.A1.407 — „ Gravimetrijsko određivanje silicijuma u silikomanganu	3,50
JUS C.A1.503 — „ Volumetrijsko određivanje silicijuma u silikomanganu	3,50
JUS C.A1.504 — „ Volumetrijsko određivanje mangana u feromanganu i silikomanganu	3,50
JUS C.A1.505 — „ Volumetrijsko određivanje fosfora u feromanganu i silikomanganu	3,50
JUS A.F0.004 — Obrada informacija. 1971. Simboli za dijagrame sistema obrade informacija	11.—
JUS A.F0.005 — „ Simboli za dijagrame sistema obrade informacija. Šablon za crtanje	3,50
JUS H.G3.103 — Čiste hemikalije: 1971. Metanol	6,50
JUS H.G3.104 — „ Ugljentetrahlorid	6,50
JUS H.G3.105 — „ Hloroform	6,50
JUS H.B1.038 — Bazne hemikalije: 1971. Natrijumbikarbonat, tehnički	7.—
JUS H.B6.021 — „ Metanol, tehnički, sintetički. Uslovi kvaliteta	3,50
JUS H.B7.040 — „ Anhidrid ftalne kiseline, tehnički. Uslovi kvaliteta	4,50
JUS H.B8.253 — „ Metanol, tehnički. Uzimanje uzoraka i metode ispitivanja	7.—
JUS H.B8.400 — „ Anhidrid ftalne kiseline, tehnički. Metode ispitivanja	8,50

- JUS H.L1.025 — „ Metanol, tehnički dobijen suvom destilacijom drveta. Uslovi kvaliteta 3,50
1971.
- JUS H.B8.041 — Halogenski derivati ugljovodonika, tehnički, u tečnom stanju. Određivanje boje
1971. po Hazenu 3,50

Navedeni standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. aprila 1972. godine.

- JUS G.S2.135 — Fizikalna ispitivanja gume:
1971. Određivanje otpornosti gume prema prskanju pri savijanju gume na aparatu tipa de
Mattia 9,50
- JUS G.S2.136 — „ Određivanje otpornosti gume prema povećanju zareza pri savijanju gume na
1971. aparatu tipa de Mattia 5,50
- JUS G.S2.137 — „ Ispitivanje krtosti gume udarom na niskim temperaturama 4,50
1971.
- JUS A.F0.001 — Obrada informacija. Definicije pojmova 45.—
1971.

Navedeni standardi se primenjuju od 1. aprila 1972. godine.

Izdavač: Jugoslovenski zavod za standardizaciju — Cara Uroša 54 — Beograd, telefon broj 634-322

Odgovorni urednik: Slavoljub Vitorović, dipl. inž.

Cena pojedinom primerku din. 12. — Godišnja pretplata din. 120. — Pretplatu slati neposredno na adresu prodavnice Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, Beograd, ul. Kneza Miloša br. 16, pošt. fah br. 933 ili na žiro-račun br. 608-637-320-10

Štampa: Beogradski izdavačko-grafički zavod — Beograd

41

428/1972

700019599,7

COBISS 0